Ympäristövaliokunnalle

Eduskunta 22.9.2020

Hallituksen esitys (59/2020 vp) eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain 18 luvun 19§:n muuttamisesta sekä ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta

Yksikön johtaja Sara Kajander, Puolustusministeriö

Yleistä

Ympäristövaliokunta on pyytänyt puolustusministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain 18 luvun 19§:n muuttamisesta sekä ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta.

Puolustusministeriö on osallistunut lakiehdotuksen valmisteluun. Puolustushallinnon tarpeet on otettu esityksessä huomioon.

Puolustusministeriön kanta

Puolustusministeriö pitää hallituksen esitystä kannatettavana ja hyvänä. Puolustushallinnolle tärkeä on erityisesti ehdotettu ympäristönsuojelulain uusi 50 a §, joka parantaisi merkittävästi Puolustusvoimien tarpeisiin tarkoitettujen kemikaalivarastojen ympäristölupa- ja ilmoitusmenettelyiden ja maanpuolustuksen tarpeiden yhteensovittamista.

Puolustushallinnon periaatteena ja lähtökohtana on ympäristövastuullisuus kaikessa toiminnassa, kuitenkin toiminnan erityisvaatimukset huomioiden. Ympäristönsuojelu puolustushallinnossa on suunnitelmallista ja tavoitteellista ja sitä kehitetään aktiivisesti. Ympäristön tilaa seurataan systemaattisesti, sekä viranomaisvaatimuksiin perustuen, että omaehtoisesti. Ympäristönsuojelulain mukaisten lupa-ja ilmoitusmenettelyjen piiriin kuuluvat toiminnot luvitetaan ja ilmoitetaan asianmukaisesti ja valvovan viranomaisen kanssa pyritään hyvään yhteistyöhön.

Suurin osa Puolustusvoimien mahdollisia ympäristövaikutuksia aiheuttavasta toiminnasta on luonteeltaan sellaista, että viranomaisprosessien edellyttämiä tietoja voidaan käsitellä julkisina tai TLIV-tasolla. Tällaisia toimintoja ovat esimerkiksi ampumaradat, jätevedenpuhdistamot ja polttonesteiden jakeluasemat. Lähtökohtaisesti julkinen viranomaisprosessi on tällaisten toimintojen kohdalla tarpeellinen myös siksi, että toimintojen mahdolliset ympäristövaikutukset saattavat ulottua puolustushallinnon hallinnoimien alueiden ulkopuolelle. Puolustusvoimilla on kuitenkin myös ympäristölupa- ja ilmoitusmenettelyvelvoitteen alaisia toimintoja, joiden viranomaisprosessi on kohteisiin

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

liittyvän tiedon suojaamistarpeen takia ollut erittäin haasteellinen. Kyseessä ovat erityisesti maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavat kohteet.

Maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavat kohteet on määritelty Valtioneuvoston asetuksella 676/2017. Erityissuojattavalla kohteella tarkoitetaan sellaista maanpuolustuksen kannalta keskeistä, puolustushallinnon hallinnassa olevalla alueella sijaitsevaa kohdetta, jonka paljastuminen tai tuhoutuminen aiheuttaa merkittävää vahinkoa maanpuolustukselle tai puolustushallinnolle. Erityissuojattavien kohteiden suojaamiseksi yleisölle ja muille viranomaisille näistä annettavia tietoja on turvallisuussyistä rajoitettava. Tällaisia ovat muun muassa operatiiviset johtotilat, tutka- ja linkkiasemat, lentotukikohdat ja sotasatamat. Näiden kohteiden tarkoitusta, toimintaa, sijaintia ja rakenteita koskevat tiedot on pääsääntöisesti luoteltu tasolle TLIII-TLII. Tunnuksenomaista erityissuojattaville kohteille on myös kaikissa olosuhteissa jatkuvan energiantuotannon varmistamisen tarve. Tästä syystä erityissuojattavissa kohteissa on tyypillisesti normaaliolojen energiantuotannon varmistavat varavoimajärjestelyt ja niihin liittyvää polttonesteiden varmuusvarastointia. Kohteet sijaitsevat puolustushallinnon hallinnassa olevilla alueilla ja ne ovat yleensä fyysisesti tarkasti suojattuja ja valvottuja. Niistä ei normaalioloissa aiheudu melu- tai ilmapäästöjä ja ympäristövahinkojen riski on pieni.

Koska ympäristölupa- ja ilmoitusmenettelyt ovat luonteeltaan julkisia ja osallistavia, on erityissuojattavien kohteiden kemikaalivarastojen ympäristölupa- ja ilmoitusmenettelyt pyritty toteuttamaan korkeintaan tasolla TLIV. Tämä tarkoittaa tietojen varsin voimakasta karkeuttamista. Osa lupaprosessiin tarvittavista tiedoista on annettu viranomaiselle vain suullisesti tai paikan päällä näyttämällä. Kohteen viralliset tiedot jäävät näin ollen pakostakin puutteellisiksi. On ongelmallista, jos toiminnan arvioimisen kannalta tarpeellisia ja oleellisia tietoja jää vain prosessiin osallistuneiden henkilöiden muistin varaan, eikä viranomaiselle jää niistä dokumentteja. Muistiinpano- ja tiedonvälitystarpeista taas aiheutuu herkästi tietoturvariskejä, jos viranomaisen tietojärjestelmät ja toimintamallit eivät tue turvaluokitellun tiedon käsittelyä. Erityissuojattavien kohteiden osalta tulee huomioida, että vaikka yksittäisen kohteen tiedot yksittäistä tilannetta varten voidaan tarvittaessa karkeuttaa julkiselle tai TLIV-tasolle, saattaa usean tietolähteen tiedoista muodostua korkeamman turvaluokan kokonaisuus.

Ehdotettu ympäristönsuojelulain uusi 50 a § mahdollistaisi maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavien kohteiden ympäristönsuojelulain mukaisten viranomaisprosessien toteuttamisen ilman kohteiden salassapidon vaarantamista. Muutos todennäköisesti myös sujuvoittaisi prosesseja ja parantaisi sekä lupa- että valvontaviranomaisen tiedonsaantia.

Käytännön toteutuksen, mukaan lukien tiedonhallintaympäristön ja tiedonhallinnan menettelyjen määrittely, suunnittelu on vielä kesken ja se tule viedä loppuun asianosaisten viranomaisten yhteistyössä. Tarvittaessa menettelyistä tulee säätää asetuksella.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi